Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru – judecător Grigorii Cazacu
Dosarul nr. 2a-2941/25; PIGD nr. 2-24044520-02-2a-18082025

D E C I Z I E

8 iulie 2026 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru

Instanța de judecată în componența:
Președintele completului, judecător – Ana Panov
Judecătorii – Svetlana Vîșcu și Elena Bolocan
Grefier – Andreea Caracaș

Examinând în ședință publică (în ședință închisă în partea în care a fost audiată opinia copilului), în limba de stat, apelul declarat de Punga Eugeniu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 1 aprilie 2025 și recursul declarat de Punga Eugeniu împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026, pronunțate în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Punga Iana împotriva lui Punga Eugeniu, cu atragerea autorității tutelare Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Botanica, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, precum și la acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva Ianei Punga cu atragerea autorității tutelare Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată, –

C o n s t a t ă:

1. **Partea descriptivă – pretenţiile reclamantului, obiecţiile pîrîtului şi explicaţiile celorlalţi participanţi la proces:**
2. În data de 22.04.2024 Punga Iana a intentat acțiune împotriva lui Punga Eugeniu, intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Botanica, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere.
3. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că Punga Iana şi Punga Eugeniu s-au aflat în relaţii de căsătorie. Din căsătorie s-au născut copiii minori ***** şi *****.
4. Relevă că potrivit certificatului de divorţ seria şi *****, la data de *****, căsătoria încheiată între Punga Iana şi Punga Eugeniu, a fost desfăcută de către Serviciul stare civilă Botanica, mun. Chişinău, actul de divorţ fiind înregistrat cu nr. 272 din 11 septembrie 2023.
5. Declară că Punga Iana şi Punga Eugeniu nu mai duc gospodărie comună şi locuiesc separat. Copiii ***** şi ***** locuiesc la moment împreună cu mama Punga Iana. Tatăl Punga Eugeniu nu participă la creşterea şi educarea copiilor, nu contribuie financiar la întreținerea copiilor.
6. Comunică instanței că, între soți nu există consens cu privire la domiciliul copiilor minori ***** a.n ***** şi ***** a.n. *****.

7. Declară că potrivit art. 38 alin. (2) lit.d) din Codul familiei, „în cazul lipsei unui acord între soţi prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile şi interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soţi, instanţa judecătorească este obligată să stabilească cu cine dintre părinţi vor locui copiii minori după divorţ".

8. Astfel declară că, ținând cont de faptul că părinții Punga Iana şi Punga Eugeniu nu au ajuns la un acord privind stabilirea domiciliului copiilor minori ***** şi ***** care nu au atins vârsta de 14 ani, se impune necesitatea stabilirii de către instanța de judecată a domiciliului copiilor minori ***** şi ***** împreună cu mama Punga Iana, care în viziunea noastră poate să le asigure acestora o educaţie şi îngrijire corespunzătoare în raport cu tatăl Punga Eugeniu.

9. Totodată afirmă că, este important de remarcat că, Punga Iana se obligă să îi asigure tatălui Punga Eugeniu toate drepturile şi obligaţiile părinteşti la educarea şi întreţinerea copiilor minori ***** şi ***** şi nu îi va crea acestuia careva impedimente în exercitarea drepturilor părinteşti.

10. Susține că, copiii minori ***** şi *****, sunt elevi în clasa I-a şi a III-a ai Liceului „Dacia" din mun. Chişinău, astfel Punga Ina locuieşte împreună cu copiii minori ***** şi ***** la gazdă achitând suma de 500 euro, fapt ce se confirmă prin contractul de locaţiune anexat la prezenta acţiune, fiind nevoită de una singură să asigure întreţinerea copiilor. Tatăl Punga Eugeniu nu participă financiar la întreţinerea copiilor nici într-un mod.

11. Relevă că ținând cont de faptul că, tatăl Punga Eugeniu nu participă la întreţinerea copiilor minori ***** şi ***** şi că veniturile acestuia nu sunt stabile, solicită instanţei de judecată încasarea cuantumul pensiei de întreţinere într-o sumă bănească fixă, în cuantum de 2500 lei lunar pentru fiecare copil.

12. Cuantumul pensiei de întreţinere în sumă de 2500 lei lunar pentru fiecare copil, raportat la datele oficiale ale Biroului Naţional de Statistică privind minimul de existenţă, reprezintă o sumă adecvată, rezonabilă şi nicidecum una excesivă.

13. Menționează că potrivit art. 98 alin. (2) din Codul familiei, pensia de întreţinere se încasează de la data adresării în instanţa judecătorească.

14. Solicită stabilirea domiciliului copiilor minori, ***** și ***** cu mama acestora, Punga Iana, precum și încasarea de la Punga Eugeniu, în beneficiul lui Punga Iana pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și *****, în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar începând cu data adresării cererii în judecată-22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii.

15. La 24.09.2024 Punga Eugeniu a depus acțiune reconvențională împotriva lui Punga Iana intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată.

16. În motivarea acțiunii reconvenționale a indicat că luând în consideraţie faptul, precum că relaţia dintre tată şi copii poate fi caracterizată drept una apropiată, şi dat fiind faptul, că tatăl copiilor se îngrijorează pentru viitorul, sănătatea fizică şi psihică a descendenţilor săi, reclamantul Punga Eugeniu este de părerea că domiciliului copiilor minori trebuie să fie stabilit împreună cu el pentru asigurarea unui trai decent şi a unei educaţii, şi dezvoltare adecvate.

17. Menționează că copiii minori în principal îşi petrec timpul alături de tată, şi anume: în weekend, în vacanţe copiii sunt în permanenţă cu tatăl şi bunica din partea lui. Tatăl cheltuie regulat aproximativ suma de 2000- 3000 lei lunar pentru îngrijirea copiilor minori.

Astfel indică că în luna august 2024 pentru pregătirea copiilor de şcoală tatăl a procurat haine, încălţăminte, rechizite şcolare, telefoane mobile, tabletă şi multe altele.

18. Declară că reclamantul este asigurat cu loc de trai stabil, care până în luna aprilie a anului trecut a locuit împreună cu fosta soţie şi copii. Iar în luna aprilie 2023 pârâta a luat copiii şi s-a mutat la un alt loc de trai (gazdă). Pârâta nu posedă un loc de trai stabil, şi nu are un venit stabil şi permanent. Reclamantul este de părerea că relaţia dintre mamă şi copii nu poartă un caracter pozitiv, instighează copiii contra tatălui şi creează impedimente în relaţia cu copiii.

19. Relevă asupra conduitei amorale a mamei, care poartă un caracter destructiv asupra educaţiei pe viitor a copiilor, făcînd referire la conţinutul corespondenţei WhatsApp (copiile anexate la cererea), pe care pârâta a dus-o cu alte persoane de sex masculin. O altă probă contra comportamentului moral a pârâtei poate servi copia epicrizei de examinare medicală (anexată la cererea).

20. Declară că este angajat în câmpul muncii la întreprinderea de stat ”Calea Ferată din Moldova, în calitate de şef adjunct secţia gestiunea activelor a Direcţiei administrative pe perioadă neterminată, care are un salariu mediu stabil în mărime de 10600 lei lunar. Faptul dat este confirmat prin următoarele documente, eliberate de către administraţia întreprinderii şi anume de certificatul cu nr. 41/DRU din 13.06.2024, semnat de către directorul DRU; foile de calcul al salariului din 14.06.2024; copia autorizată a legitimaţiei ser. C nr. 010760.

21. Menționează că luând în consideraţie toate actele susnumite, precum şi veridicitatea lor, este oportun de a prezuma faptul legalităţii aflării persoanei în câmpul muncii şi care după conţinutul său cad sub incidenţa Codului muncii şi oferă posibilitatea de a concluziona faptul precum că reclamantul (pârâtul) Punga Eugeniu se află în câmpul muncii în calitate de angajat oficial, primeşte un salariu stabil şi achită regulat impozitele de stat.

22. Solicită stabilirea domiciliului copiilor minor cu Punga Eugeniu.

23. Afirmă că nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile pârâtei (reclamantei) Punga Iana în privinţa încasării pensiei de întreţinere în suma fixă conform minimului de existenţă, deoarece speţa dată nu întruneşte condiţiile prevăzute în art. 76 alin (1) al Codului familiei în cazurile când părintele care datorează întreţinere copilului său are un salariu şi/sau alte venituri neregulate sau fructuabile ori primeşte salariu şi/sau alte venituri, total sau parţial, în natură, ori nu are un salariu şi/sau alte venituri, precum şi în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreţinere, sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanţial interesele uneia dintre părţi, instanţa judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreţinere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă şi sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri conform art. 75.

24. Menționează că în cererea sa iniţială pârâta (reclamanta) Punga Iana cere încasarea pensiei de întreţinerea pentru doi copii minori *****, şi *****, în mărime de 5000 lei lunar. Consideră că aceasta cerinţă este vădit neîntemeiată şi nefondată din punct de vedere juridic. Astfel ambii părinţi au obligaţii egale în privinţa întreţinerii copilului minor până la majorat. în susţinerea poziţiei sale pârâta (reclamanta) Punga Iana a prezentat datele BNS pentru anul 2023, în care este indicat minimul de existenţă media anuală în sumă de 3165,1 lei. De aici rezultă faptul, în sensul invocării de către pârâta (reclamanta) Punga Iana a sumei de 5000 lei lunar, precum că toate obligaţiile financiare trebuie să fie suportate exclusiv de către tatăl minorilor.

25. Indică că, în speţa dată sunt aplicabile prevederile p. 4 al Hotărârii Plenumului Curţii Supreme de Justiţie nr. 4 din 15.04/2013. Conform art.75 Codul familiei, pensia de întreţinere pentru copilul minor se încasează din salariul şi/sau din alte venituri ale părinţilor în mărime de 1/4 - pentru un copil, 1/3 - pentru 2 copii şi 1/2 - pentru 3 şi mai mulţi copii. Cuantumul cotelor stabilite poate fi micşorat sau majorat de instanţa judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părinţilor, de alte circumstanţe importante.

26. Solicită Punga Eugeniu stabilirea domiciliului copiilor minori cu tata, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată.

27. **Hotărârea primei instanțe**: În temeiul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025, se admite integral cererea de chemare în judecată și: Se determină domiciliul copiilor minori ***** și ***** cu mama acestora, Punga Iana. Se încasează de la Punga Eugeniu, în beneficiul lui Punga Iana, pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și *****, în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar începând cu data adresării cererii în judecată – 22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii. Se încasează de la Punga Eugeniu, în beneficiul statului, cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 2349 (două mii trei sute patruzeci și nouă), 97 lei, de a cărei plată reclamanta a fost scutită. Acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva lui Punga Iana intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată, se respinge ca fiind neîntemeiată.

28. **Solicitarea apelantului şi motivele de fapt şi de drept pe care se întemeiază apelul:**

29. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, în data de 23 aprilie 2025 Punga Eugeniu a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025, solicitând admiterea apelului cu casarea hotărârii a primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri.

30. **În motivarea cererii de apel,** a invocat că, instanța de fond a ajuns la o concluzie eronată în privința stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama, luând în considerație faptul că fosta soție Punga Iana, înainte de desfacerea căsătoriei, din proprie inițiativă, s-a mutat cu copiii într-un apartament închiriat, unde locuiește în continuare.

31. Menționează că pe parcursul examinării judiciare, intimata Punga Iana a confirmat că locuiește într-un apartament închiriat și nu are venituri permanente, veniturile sale financiare fiind periodice și instabile. Cu toate acestea, intimata a declarat în cursul ședinței de judecată că venitul său lunar mediu îi permite să mențină nivelul de trai al copiilor la un nivel suficient de ridicat. Această declarație nu a fost susținută de nicio probă și este declarativă. Pe de altă parte, apelantul Punga Eugeniu a locuit împreună cu familia sa înainte de desfacerea căsătoriei și până în prezent în propriul său apartament (apartamentul este înregistrat pe numele mamei sale), dispune de locuință și dorește să le ofere copiilor săi condiții favorabile de viață și de dezvoltare echilibrată, ceea ce mama copiilor nu poate oferi copiilor în prezent.

32. Indică că prima instanța nu a luat în considerare și nu a apreciat corect faptul că Punga Eugeniu este angajat în câmpul muncii la întreprinderea de stat «Calea Ferată din Moldova», în calitate de șef adjunct secția gestiunea activelor a Direcției administrative pe perioadă neterminată, care are un salariu mediu stabil în mărime de 10600 lei lunar.

33. Consideră, că prima instanța a ajuns la concluzii eronate în ceea ce privește stabilirea locului de trai al copiilor minori împreună cu mama lor, ținând seama în special de lipsa

avizului cu privire la condițiile de trai al apelantului Punga Eugeniu, ceea ce contravine dispozițiilor articolului 63 partea 3 din Codul familiei.

34. Relatează că pe parcursul judecării cauzei, apelantul Punga Eugeniu a depus o cerere de audiere în instanță a celui mai mare dintre copii *****, născut la *****, pentru a afla opinia sa cu privire la părintele, cu care ar dori să locuiască. Cu toate acestea, instanța de fond a respins această cerere.

35. Consideră că refuzul de a admite cererea este neîntemeiată și contrar intereselor copilului, ceea ce, la rândul său, a dus la emiterea unei hotărâri nemotivate. De asemenea, este demn de remarcat faptul că, la pronunțarea hotărârii, prima instanța nu a luat în considerare și nu a evaluat în mod corespunzător probele scrise, prezentate de apelantul Punga Eugeniu, care confirmă comportamentului imoral cu caracter distructiv al educației copiilor al fostei soții Punga Iana. Aici menționează faptul conținutului corespondenței WhatsApp (copiile anexate la cerere reconvențională), pe care intimata a dus-o cu alte persoane de sex masculin. O altă probă contra comportamentului moral a intimatei poate servi copia epicrizei de examinare medicală (anexată la cerere reconvențională).

36. Concluzionează, că prima instanța a examinat superficial cauza civilă, nu a luat în considerare toate probele prezentate de părți și a ajuns la o concluzia eronată privind necesitatea stabilirii locului de trai al copiilor cu mama (intimata) Punga Iana. Consideră că plasarea copiilor în grija sa va contribui la dezvoltarea mai armonioasă a copiilor și este în interesul superior al copilului.

37. Solicită casarea integrală a hotărârii judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care va fi respinsă acțiunea civilă, depusă de către Punga Iana împotriva lui Punga Eugeniu, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția Drepturilor Copilului sec. Botanica cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și va fi admisă acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva lui Punga Iana privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și cheltuielilor de judecată.

38. **Termenul legal de declarare a apelului:**

39. În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

40. În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 01 aprilie 2025, iar cererea de apel datează din 23 aprilie 2025, Colegiul civil constată că apelul a fost declarat în termenul prevăzut de Lege.

41. Prin încheierea Curții de Apel Centru din 15 septembrie 2025 s-a acceptat spre examinare cererea de apel depusă de Punga Eugeniu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025, fiind stabilit termenul de judecare a apelului în ședință de judecată publică stabilită pentru 03 decembrie 2025, ora 10:00.

42. La data de 8 aprilie 2026, în ședința de judecată, avocatul Sergiu Gîlca, în interesele intimatei Punga Iana, a depus cerere de corectare a omisiunilor din hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025.

43. În motivare, a indicat că reclamanta a solicitat încasarea pensiei de întreținere în cuantum de 2500 lei pentru fiecare copil în parte, iar acțiunea a fost admisă integral de prima instanță. Cu toate acestea, din cauza faptului că instanța nu a specificat expres în dispozitiv că suma se acordă pentru fiecare copil separat, executorul judecătoresc a inițiat executarea

doar pentru suma totală de 2500 lei lunar. Prin urmare solicită corectarea dispozitivului hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025.

44. Prin încheierea Curții de Apel Centru din 8 aprilie 2026 s-a ridicat de la examinare în apel cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Punga Iana împotriva lui Punga Eugeniu, intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Botanica, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, precum și acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva lui Punga Iana intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată.

45. Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026 s-a admis cererea avocatului Sergiu Gîlca în interesele reclamantei Punga Iana privind corectarea omisiunilor din hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025. S-a corectat omisiunea din dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru nr. nr. 2-5641/24 (2-24044520-12-2-23042024) din 01.04.2025 din 01 aprilie 2025 fiind indicat în mod eronat sintagma „Se încasează de la Punga Eugeniu în beneficiul lui Punga Iana pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și *****, în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar începând cu data adresării cererii în judecată – 22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii” corect fiind „Se încasează de la Punga Eugeniu, în beneficiul lui Punga Iana pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și ***** în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar pentru fiecare copil începând cu data adresării cererii în judecată – 22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii”.

46. **Solicitarea și motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază recursul:**

47. În motivarea recursului a indicat că la 21 aprilie 2026, anterior pronunțării încheierii contestate, apelantul a depus personal la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, o cerere prin care și-a expus poziția procesuală asupra cererii întemeiate pe prevederile art. 249 CPC, fapt confirmat prin copia înscrisului purtând ștampila de înregistrare a instanței.

48. La consultarea ulterioară a materialelor cauzei, cererea respectivă nu a fost identificată în dosar, iar în încheierea din 24 aprilie 2026 nu se regăsește nicio referire la argumentele formulate prin aceasta. În aceste circumstanțe, se impune verificarea dacă cererea din 21 aprilie 2026 a fost anexată și examinată, precum și dacă argumentele sale au fost analizate anterior pronunțării soluției contestate. Aceste aspecte sunt relevante pentru aprecierea respectării principiilor contradictorialității, egalității armelor și a dreptului efectiv la apărare.

49. Indică că încheierea din 24.04.2026 produce consecințe juridice și patrimoniale semnificative pentru subsemnatul. Timp de aproximativ un an, obligațiile stabilite prin Hotărârea din 01.04.2025 au fost executate de către subsemnatul cu bună-credință, în conformitate cu dispozitivul hotărârii astfel cum acesta exista la momentul executării. Pe întreaga perioadă nu a urmărit evitarea obligațiilor stabilite de instanță. Dimpotrivă, a executat hotărârea, iar în vederea facilitării executării a solicitat inclusiv intimatei comunicarea coordonatelor bancare pentru efectuarea directă a plăților. În aceste condiții, modificarea ulterioară a efectelor patrimoniale ale hotărârii prin încheierea din 24.04.2026 este de natură să producă un impact financiar semnificativ asupra subsemnatului. În aceste condiții, verificarea respectării garanțiilor procedurale capătă o importanță sporită, avînd în vedere efectele patrimoniale generate de încheierea contestată.

50. Solicită instanței de recurs verificarea respectării, pe parcursul procedurii premergătoare pronunțării încheierii din 24 aprilie 2026, a garanțiilor procedurale fundamentale, inclusiv a dreptului la apărare, a principiilor contradictorialității și egalității armelor, precum și a obligației instanței de a examina poziția procesuală a ambelor părți.

51. Poziția părților în cadrul ședinței de judecată desfășurată în data de 18 martie 2026:

52. În ședința instanței de apel, apelantul Punga Eugeniu, a pledat pentru admiterea cererii de apel, casarea hotărârii și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea reconvențională și să fie respinsă acțiunea inițială.

53. Intimata Punga Iana și avocatul acesteia Gîlca Sergiu, au solicitat respingerea apelului declarat de Punga Eugeniu și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025.

54. Reprezentantul autorității tutelare Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana, fiind legal citată și informată despre data și locul petrecerii ședinței, nu s-a prezentat și nu au comunicat instanței motivele neprezentării sale.

55. După întreruperea ședinței de judecată, ridicarea de la examinare și remiterea cauzei pentru a continua dezbaterile judiciare în instanța de apel, în cadrul ședinței de judecată desfășurată în data de 8 iulie 2026, părțile, fiind înștiințate legal, nu s-au prezentat, intimatul a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, iar apelantul și reprezentantul autorității tutelare nu au informat despre motivele neprezentării sale.

56. Drept urmare, prin prisma art. 379 alin. (2) CPC, Colegiul judiciar a dispus examinarea cauzei în lipsa participanților care nu s-au prezentat la proces.

Motivarea instanței de apel

57. **Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Centru**, examinând legalitatea și temeinica hotărârii contestate cu apel, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și în baza materialelor din dosar, ajunge la concluzia că cererea de apel și cererea de recurs sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025 și a încheierii din 24 aprilie 2026, având în vedere faptele constatate și concluziile reținute **infra.**

58. Legea şi principiile generale aplicabile procedurii de judecare a apelului

59. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă ,,instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".

60. În temeiul **art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă al RM** *,,instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe".*

61. În acord cu art. 386 alin. (1) Cod de procedură civilă ,,hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă: a) circumstanţele importante pentru soluţionarea

cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin; b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente; c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei; d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat". (2) **O hotărîre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale.**

62. În conformitate cu art. 387 Cod de procedură civilă, *se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituţională; c) a interpretat eronat legea; d) a aplicat eronat analogia legii sau analogia dreptului.*

63. În temeiul art. 388 Cod de procedură civilă al RM, (1) Hotărîrea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă: *a) cauza a fost judecată de un complet de judecată compus ilegal; b) cauza a fost judecată de instanţă în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile cu privire la limba procesului; d) instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces; f) hotărîrea nu este semnată de judecător sau de cineva din judecători ori hotărîrea este semnată nu de acel judecător sau de acei judecători care sînt menţionaţi în hotărîre; g) în dosar lipseşte procesul-verbal al şedinţei de judecată; h) în dosar lipseşte procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural; i) cauza a fost examinată cu încălcarea competenţei jurisdicţionale*. (2) **Săvîrşirea altor încălcări decît cele consemnate la alin.(1) constituie temeiul casării hotărîrii numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluţionarea eronată a cauzei.**

64. În conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă „fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale", iar conform art. 130 Cod de procedură civilă „instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei".

65. În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă „la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii".

66. Conform art. 239 Cod de procedură civilă „hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată".

67. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, fiind obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

68. Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținând-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele

esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).

69. Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

70. Totodată, Colegiul civil consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

71. Circumstanţele cauzei, constatate de instanţă şi probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanţe:

72. Materialele cauzei civile, nemijlocit probele pertinente și concludente, administrate și cercetate în prima instanță confirmă că, părțile Punga Iana şi Punga Eugeniu s-au aflat în relații de căsătorie. Din prezenta căsătorie soții au doi copii minori și anume: fiica Xenia ***** a.n ***** şi ***** a.n. *****.

73. Înaintând acțiune civilă, împotriva lui Punga Eugeniu, intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Botanica, Punga Iana a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere.

74. Prin acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva lui Punga Iana intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana s-a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată.

75. Examinând acțiunea în fond, prima instanță a concluzionat în privința temeiniciei acțiunii, fiind determinat domiciliul copiilor minori ***** și ***** cu mama acestora, Punga Iana. S-a încasat de la Punga Eugeniu, în beneficiul lui Punga Iana pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și ***** în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar pentru fiecare copil începând cu data adresării cererii în judecată – 22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii. S-a încasat de la Punga Eugeniu, în beneficiul statului, cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 2349 (două mii trei sute patruzeci și nouă), 97 lei, de a cărei plată reclamanta a fost scutită. Acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva lui Punga Iana intervenit accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

76. Colegiul civil, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, **respectând limitele apelului declarat**, ajunge la concluzia că prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite şi elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele, iar hotărârea este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanților la proces.

77. Legile de care s-a călăuzit instanța de judecată

78. Potrivit art. 18 alin. (1) al Convenției internaționale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că, statele

părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

79. La fel și art. 27 alin. (2) din Convenție prevede că, părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

80. Conform art.63 Codul Familiei (1) În cazul cînd părinţii locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vîrsta de 14 ani se determină prin acordul părinţilor. (1^1) În cazul în care părinţii locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinţi vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabileşte prin acordul părinţilor. (2) Dacă lipseşte acordul părinţilor cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabileşte de către instanţa de judecată, ţinând cont de interesele şi opinia copilului, în conformitate cu vârsta şi gradul său de maturitate. În acest caz, instanţa judecătorească va lua în considerare ataşamentul copilului faţă de fiecare dintre părinţi, faţă de fraţi şi surori, vîrsta copilului, calităţile morale ale părinţilor, relaţiile existente între fiecare părinte şi copil, posibilităţile părinţilor de a crea condiţii adecvate pentru educaţia şi dezvoltarea copilului (îndeletnicirile şi regimul de lucru, condiţiile de trai etc.) (3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanţa judecătorească va cere şi avizul autorităţii tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinţi, care va conţine, după caz, şi informaţia disponibilă privind actele de violenţă în această familie şi persoana agresorului familial. (4) În cazul în care lipseşte acordul părinţilor cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanţa de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuieşte permanent. (5) În cazul indicat la alin.(4), părintele care locuieşte separat de copil are dreptul să petreacă timpul cu copilul la domiciliul său, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului, luându-se în consideraţie vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuieşte separat, frecventarea studiilor/participarea la activităţi extraşcolare, conform unui program stabilit de autoritatea tutelară teritorială.

81. Potrivit dispozițiilor art. 74 Codul familiei, părinții sânt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă. Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

82. Conform art. 74 Codul familiei, *părinţii sînt obligaţi să-şi întreţină copiii minori şi copiii majori inapţi de muncă care necesită sprijin material. (2) Modul de plată a pensiei de întreţinere se determină în baza unui contract încheiat între părinţi sau între părinţi şi copilul major inapt de muncă. (3) Dacă lipseşte un atare contract şi părinţii nu participă la întreţinerea copiilor, pensia de întreţinere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinţi, a tutorelui copilului sau a autorităţii tutelare teritoriale.*

83. Potrivit art. 75 alin. (1) și (2) din Codul familiei, *pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 - pentru un copil, 1/3 - pentru 2 copii și 1/2 - pentru 3 și mai mulți copii. Cuantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținând-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.*

84. Iar, în conformitate cu art. 76 Codul familiei, ***în cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său*** *are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, p**recum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este** imposibilă, **dificilă** sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, **instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar** sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75. (2) **Cuantumul sumei băneşti fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanţa judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.***

85. **Argumentele și concluziile instanței de apel**

86. Reieșind din circumstanțele speței și normele legale enunțate Colegiul judiciar notează că, soților le revine obligația comună de creștere și întreținere a copiilor minori comuni, chiar și în condițiile în care căsătoria dintre părinții copiilor a fost desfăcută.

87. Din materialele cauzei reiese că, la moment, Punga Iana şi Punga Eugeniu trăiesc separat, astfel intimata în cererea înaintat în prima instanță a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori cu aceasta, prin care și-a exprimat acordul în vederea stabilirii domiciliului copiilor minori cu ea.

88. Prin cererea reconvențională, Punga Eugeniu a solicitat stabilirea domiciliului copiilor minori împreună cu acesta, invocând că dispune de condiții locative și materiale corespunzătoare pentru creșterea, îngrijirea și întreținerea lor.

89. În conformitate cu art. 63 alin. (3) Codul familiei, la determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

90. Totodată se atestă că, copilul minor a cărui domiciliu se solicită a fi determinat, *****, are o vîrstă fragedă (9 ani), respectiv are nevoie de o atenție sporită din partea părintelui cu care urmează să locuiască în continuare.

91. În vederea evaluării condițiilor de trai ale părinților, instanța a constatat că Punga Iana dispune de posibilități corespunzătoare pentru a asigura dezvoltarea armonioasă a copiilor minori. În ceea ce privește posibilitatea tatălui, Punga Eugeniu, de a asigura întreținerea și condițiile necesare copiilor minori ***** și *****, Colegiul civil conchide că îndeplinirea acestei condiții nu poate fi apreciată independent de alte circumstanțe importante pentru creșterea și educarea copiilor minor. În particular, existența condițiilor de trai nu este suficientă pentru stabilirea domiciliului ambilor copii la domiciliul tatălui.

92. Astfel colegiul constată că mama are posibilitatea materială de a asigura un nivel de trai decent copiilor minori.

93. Articolul 16 din Legea nr.338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului, statuează că fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de

grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

94. În același context art. 51, 52 Codul familiei statuează dreptul copilului la abitație în familie și de a comunica cu părinții și alte rude. Familia este o instituție protejată de art. 8 din Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului.

95. În același timp art. 19 din Convenția pentru protecția copilului statuează că, statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței acestora, exceptând situația în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și cu respectarea legilor și a procedurilor aplicabile, că această separare este în interesul suprem al copilului. O astfel de decizie poate deveni necesară în cazuri particulare cum ar fi, de exemplu, în cazul copiilor maltratați sau neglijați de părinți sau în cazul în care părinții trăiesc separat și se impune luarea unei hotărâri cu privire la locul de reședință a copilului.

96. În cazul examinării litigiilor cu privire la stabilirea domiciliului minor în cazul în care părinții locuiesc separat, în state diferite urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

97. Examinând superioritatea unuia dintre drepturi instanța de judecată urmează să țină cont de art. 18 din Convenția pentru protecția copilului, care prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

98. În acest sens, Curtea Europeană a drepturilor Omului a reiterat principiul bine stabilit în jurisprudența sa conform căruia scopul Convenției nu este de a proteja drepturile teoretice sau iluzorii ci cele concrete și efective *(Cauza Artico împotriva Italiei).*

99. Prin urmare, și la încredințarea copiilor minori, condiția esențială de care instanțele judecătorești au îndatorirea să se pronunțe, constă în interesul superior al copilului, interes ce urmează a fi stabilit prin examinarea tuturor criteriilor consacrate în acest domeniu.

100. Aceste criterii, stabilite de practica Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și de legislația națională sunt vârsta copilului, posibilitățile părintelui de a-i asigura o bună dezvoltare fizică, intelectuală și morală, atașamentul față de copilul minor, precum și al minorului față de părinte, grija manifestată de părinți în timpul conviețuirii și după despărțirea lor în fapt, precum și altele asemenea.

101. Totodată, criteriile de apreciere a interesului superior al minorului formează un ansamblu guvernat de principiul egalității, ceea ce înseamnă că nu poate reține caracterul primordial sau determinant al unuia sau altuia dintre criteriile respective.

102. În acest context, în *cauza Karrer c. României, hotărârea din 21 februarie 2012,* s-a constatat încălcarea art. 8 având în vedere că ingerința în viața privată şi de familie a reclamanților nu a avut la bază o analiză temeinică privind interesul superior al copilului şi procedura prevăzută de Convenția de la Haga nu s-a desfășurat cu celeritate. În acest sens, Curtea a mai reținut și că, prima instanță, examinând interesul superior al copiilor, a luat în considerare situația familială a copiilor și precum alte elemente importante cum ar fi situația psihologică sau materială.

103. Tot în acest context, art. 63 alin. alin. (3), (4), (5) Codul familiei, la determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere şi avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinţi. În cazul în

care lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanța de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuiește permanent.

104. În cazul indicat la alin.(4), părintele care locuieşte separat de copil are dreptul să petreacă timpul cu copilul la domiciliul său, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului, luându-se în consideraţie vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuieşte separat, frecventarea studiilor/participarea la activităţi extraşcolare, conform unui program stabilit de autoritatea tutelară teritorială.

105. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte şi copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educaţia şi dezvoltarea copilului (îndeletnicirile şi regimul de lucru, condiţiile de trai etc.)

106. Instanța de judecată examinând problema stabilirii domiciliului copilului minori, are obligația de a asigura copilului protecția și îngrijirea necesară în vederea asigurării bunăstării lor, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau altor persoane cărora acesta le-a încredințat în mod legal, și în acest scop va lua toate măsurile corespunzătoare.

107. Reieșind din conținutul normelor legale citate, Colegiul reține ca fiind corectă concluzia instanței de fond privind stabilirea domiciliului copiilor minori ***** a.n ***** şi ***** a.n. *****, cu mama acestora Punga Iana.

108. Or, concluzia instanței se întemeiază pe ansamblul circumstanțelor relevante pentru determinarea interesului superior al copiilor, inclusiv atașamentul acestora față de fiecare dintre părinți, relațiile afective existente, vârsta copiilor, necesitatea menținerii legăturilor dintre frați, precum și posibilitățile fiecărui părinte de a le asigura condiții corespunzătoare pentru creștere, educație și dezvoltare.

109. Colegiul reține că deși minorul ***** în cadrul ședinței în instanța de apel și-a exprimat dorința de a locui împreună cu tatăl său, această opinie urmează a fi apreciată în coroborare cu celelalte împrejurări ale cauzei și nu poate constitui, în mod izolat, un criteriu determinant. În particular, instanța reține necesitatea păstrării relațiilor dintre ***** și sora sa, *****, în vârstă de 9 ani, **separarea acestora nefiind justificată prin circumstanțe care ar demonstra că o asemenea măsură ar corespunde interesului lor superior.**

110. Totodată, stabilirea domiciliului copiilor împreună cu mama nu afectează dreptul tatălui, Punga Eugeniu, de a menține relații personale cu aceștia, de a-i vizita, de a comunica cu ei și de a le acorda atenția și sprijinul necesar, în condițiile stabilite de lege și cu respectarea interesului superior al copiilor.

111. În continuare, având în vedere faptul că a fost stabilit domiciliul copiilor minori ***** a. n. ***** şi ***** a. n. ***** cu mama acestora, Punga Iana, iar între părți nu există niciun acord privind întreținerea copiilor minori, încheiat în forma prevăzută de Lege, Colegiul civil conchide că instanța de fond întemeiat a stabilit încasarea de la Punga Eugeniu, în beneficiul lui Punga Iana pensie pentru întreținerea copiilor minori ***** și ***** în sumă bănească fixă de 2500 (două mii cinci sute) lei lunar pentru fiecare copil începând cu data adresării cererii în judecată – 22.04.2024 și până la atingerea majoratului de către copii, or, obligația de întreținere a copiilor le revine ambilor părinți în virtutea responsabilităților asumate începând cu data nașterii copiilor în familia sa.

112. În același timp, stabilind cuantumul pensiei de întreținere în mărime de a câte 2 500 (două mii cinci sute) lei lunar pentru fiecare copil minor, **reieșind din limitele pretenţiilor înaintate de către Punga Iana**, instanța a ținut cont de vârsta acestora, precum și de nivelul de trai adecvat necesar pentru o dezvoltare armonioasă – incluzând creșterea, educația și întreținerea. Or, responsabilitatea privind întreținerea copiilor aparține ambilor părinți, în temeiul obligațiilor asumate din momentul conceperii copilului în cadrul familiei formate de către soți.

113. Totodată, instanța de apel reține că, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere, prima instanță a ținut cont nu doar de veniturile declarate ale pârâtului, ci și de necesitățile reale ale copiilor minori, de vârsta acestora, de cheltuielile inerente pentru dezvoltarea armonioasă, educație, alimentație, îngrijire medicală și alte necesități cotidiene. Or, interesul superior al copiilor prevalează asupra intereselor patrimoniale ale părinților, iar obligația de întreținere urmează a fi executată în mod efectiv și corespunzător necesităților copilului.

114. Potrivit art.2 al Legii nr.152 din 05 iulie 2012 cu privire la minimul de existență, minimul de existență este un indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea necesităților principale, menținerea sănătății și pentru susținerea viabilității omului, iar, conform art.3 al aceleiași Legi, mărimea minimului de existență include: mărimea valorică a coșului alimentar; cheltuielile pentru procurarea mărfurilor industriale și pentru achitarea serviciilor prestate populației și mărimea primelor și a contribuțiilor obligatorii.

115. Astfel, este întemeiat a reține că, potrivit articolul 31 al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului din 20.11.1989, statele părţi recunosc copilului dreptul la odihnă şi la vacanţă, dreptul de a practica activităţi recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viaţa culturală şi artistică. 2. Statele părţi respectă şi promovează dreptul copilului de a participa pe deplin la viaţa culturală şi artistică şi încurajează punerea la dispoziţie acestuia a mijloacelor adecvate de petrecere a timpului liber şi de desfăşurare a activităţilor recreative, artistice şi culturale, în condiţii de egalitate.

116. Având în vedere cele menționate, instanța de apel punctează că, deși plata pensiei alimentare este destinată a satisface în primul rând nevoile alimentare ale copilului, obligația legală de întreținere a copilului este mult mai complexă decât o simplă îndatorire alimentară, pentru că are menirea de a procura celui îndreptățit resursele necesare împlinirii și a altor trebuințe, precum cele privind asigurarea unei instruiri corespunzătoare, a unei locuințe, a tratamentelor medicale (lunare), iar încasarea pensiei de întreținere într-o sumă mai mică va leza substanțial interesele copiilor minori, ori în orice situația drepturile copilului prevalează (art. 3 alin. (1) al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului).

117. Cu referire la argumentul apelantului potrivit căruia intimata Punga Iana locuiește într-un imobil închiriat și nu ar dispune de venituri permanente, Colegiul îl apreciază ca fiind insuficient pentru a determina stabilirea domiciliului copiilor minori cu tatăl acestora. Faptul că un părinte locuiește într-un imobil închiriat nu poate constitui, prin sine însuși, un impediment pentru stabilirea domiciliului copiilor cu acesta, atât timp cât sunt asigurate condiții locative corespunzătoare, stabilitate și posibilitatea satisfacerii necesităților curente ale minorilor.

118. Cât privește opinia minorului *****, exprimată în cadrul examinării apelului, Colegiul subliniază că aceasta a fost luată în considerare și apreciată în raport cu vârsta și gradul său

de maturitate. Totuși, dorința copilului de a locui cu unul dintre părinți nu are caracter absolut și urmează a fi raportată la toate celelalte elemente relevante pentru interesul său superior. În particular, trebuie avută în vedere relația cu sora sa, *****, necesitatea menținerii unității dintre cei doi copii, precum și continuitatea mediului familial în care aceștia locuiesc în prezent.

119. În consecință, simpla exprimare de către ***** a preferinței de a locui împreună cu tatăl nu justifică, în lipsa altor circumstanțe concludente, separarea sa de sora minoră și modificarea domiciliului stabilit de prima instanță. Totodată, stabilirea domiciliului copiilor cu mama nu îl exclude pe tată din viața acestora și nu limitează exercitarea drepturilor sale părintești, acesta fiind în drept să păstreze legături personale constante cu ambii copii și să participe efectiv la creșterea, educarea și dezvoltarea lor.

120. În ceea ce privește cererea apelantului, privind audierea fiicei minore, *****, născută la *****, Colegiul reține că, în temeiul încheierii protocolare pronunțate la 8 iulie 2026, s-a dispus respingerea acesteia, ținând cont de vârsta fragedă a copilului.

121. În același context, este întemeiat a respinge argumentele apelantului, care pretinde că fiul minor s-ar aflat în pericol la domiciliul mamei, or, autoritatea tutelară, fiind obligată în temeiul Legii să verifice extrajudiciar condițiile de trai și eventualele circumstanțe care ar crea situație de risc pentru copiii minori, verificând în mod repetat familia respectivă, la 28 ianuarie 2026 și 12 martie 2026, au concluzionat asupra faptului că ambii părinți dispune de condiții de trai decente, părinții copiilor au decis asupra unui grafic convențional de întrevederi cu copiii.

122. Referitor la circumstanțele în care ***** și-a fracturat oasele antebrațul, autoritatea a verificat circumstanțele declarate de tatăl copiilor și a constatat că, că vătămarea minorului a avut loc în afara programului de învățământ, între acesta și un coleg din clasa paralelă, pe seama relațiilor dintre aceștia și simpatia manifestă față de o colegă de școală, dintre care, ulterior minorul responsabil și-a cerut scuze. La fel autoritatea a concluzionat asupra faptului că, la această etapă de dezvoltare, preadolescenții traversează o perioadă de transformări psiho-emoționale accelerate, marcate de procese complexe de maturizare cognitivă, emoțională și socială, manifestând o tendință accentuată spre dobândirea autonomiei personale și afirmarea independenței.

123. În același timp, fiind conștientă de responsabilitatea pe care o poartă cu privire la verificarea condițiilor de trai și altor circumstanțe care privesc starea de fapt în care se află copiii minori, autoritatea tutelară nu a indicat și nu a sesizate despre eventuale circumstanțe care ar caracteriza negativ pe tatăl sau pe mama copiilor și ar constitui temei de a considera că ambii copii s-ar afla în situație de risc la domiciliul mamei. (f. d. 179-180, Vol. I)

124. Respectiv, deoarece argumentele apelantului sunt întemeiate pe aprecierea subiectivă a probelor administrate și a faptelor constatate, respectiv pe interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural, instanța de apel respinge motivele apelantului și constată caracterul formal în această privință. Nemijlocit, argumentele apelantului se bazează pe aprecierea subiectivă a faptelor constatate și a obligațiilor părintești asumate la nașterea copiilor în familia sa, întru buna educare, creștere, întreținere și dezvoltare a copilului.

125. Cât privește încasarea cheltuielilor judiciare, Colegiul reține următoarele.

126. În temeiul art. 94 Cod de procedură civilă al RM, (1) Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional

părţii respinse din pretenţiile reclamantului. (2) În cazul mai multor reclamanţi sau pîrîţi, aceştia sînt obligaţi să compenseze cheltuielile de judecată în mod egal, proporţional sau solidar, în funcţie de interesul fiecăruia ori de caracterul litigiului dintre ei. Dacă unul dintre coparticipanţi a utilizat mijloace speciale de apărare judiciară, ceilalţi nu sînt responsabili de cheltuielile lui. (3) Prevederile alin.(1) şi (2) se aplică şi la repartizarea între părţi a cheltuielilor de judecată în instanţă de apel, în instanţă de recurs şi în cadrul revizuirii. (4) Dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărîrea atacată sau pronunţă o nouă hotărîre, instanţa ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

127. În temeiul art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă al RM, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. În acest caz, taxa de timbru se încasează în contul instanței judecătorești de la pârât, dacă pârâtul nu este scutit de plata acesteia.

128. În acest context, dat fiind faptul că, la depunerea acțiunii privind încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, Punga Iana fost scutită de drept de la plata taxei de stat, Colegiul civil conchide că, instanța de fond, examinând cauza în fond, întemeiat a dispus încasarea din contul lui Punga Eugeniu la bugetul de stat al Republicii Moldova taxa de stat în mărime de 2349 (două mii trei sute patruzeci și nouă), 97 lei.

129. În același timp, Colegiul civile reține că, în cadrul judecării cauzei civile în fond, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor şi obligațiunilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

130. În ceea ce privește recursul declarat de Punga Eugeniu împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026, Colegiul reține că acesta contestă, în principal, modalitatea de examinare a cererii privind corectarea omisiunii din dispozitivul hotărârii din 01 aprilie 2025, invocând încălcarea dreptului la apărare, a principiului contradictorialității și a egalității armelor.

131. În temeiul art. 359 Cod de procedură civilă al RM, (1) Încheierile emise în primă instanţă nu pot fi atacate cu apel decât o dată cu hotărârea, cu excepţia încheierilor care pot fi atacate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile specificate la art. 423. (2) Apelul declarat împotriva hotărârii se consideră declarat şi împotriva încheierilor date în cauza respectivă, chiar dacă au fost emise după pronunţarea hotărârii şi dacă atacarea încheierii nu se menţionează în cererea de apel.

132. Ținând cont de faptul că a fost declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 24 aprilie 2026, prin care s-a corectat omisiunea din dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru nr. nr. 2-5641/24 (2-24044520-12-2-23042024) din 01 aprilie 2025, acesta urmează să fie soluționat împreună cu apelul declarat împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025.

133. Astfel, examinând în această parte argumentele apelantului, Colegiul subliniază că respectarea dreptului la apărare și a principiului contradictorialității presupune acordarea fiecărei părți a unei posibilități efective de a-și prezenta poziția asupra chestiunilor susceptibile să influențeze soluția instanței. Totuși, constatarea unei eventuale

neregularități procedurale justifică anularea actului judecătoresc numai în măsura în care aceasta a influențat sau putea influența soluția adoptată.

134. În speță, din conținutul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 01 aprilie 2025 rezultă că acțiunea formulată de Punga Iana a fost admisă integral, inclusiv în partea privind încasarea pensiei de întreținere solicitate pentru ambii copii minori. Ulterior, prin încheierea din 24 aprilie 2026, prima instanță a înlăturat o omisiune evidentă în dispozitivul hotărârii, indicând expres că suma de 2 500 lei urmează a fi achitată lunar pentru fiecare copil în parte.

135. Colegiul reține că intervenția realizată prin încheierea contestată nu a avut drept rezultat soluționarea unei noi pretenții și nici modificarea fondului raportului juridic dedus judecății, ci a urmărit înlăturarea omisiunii admise în dispozitivul hotărârii în raport cu obiectul acțiunii și cu soluția de admitere integrală pronunțată de instanță.

136. Prin urmare, argumentul apelantului potrivit căruia încheierea din 24 aprilie 2026 ar fi creat o obligație nouă nu poate fi reținut, întrucât obligația de întreținere a ambilor copii fusese solicitată în acțiunea inițială, examinată în contradictoriu și admisă integral prin hotărârea judecătorească pronunțată în data de 1 aprilie 2025.

137. În consecință, Colegiul apreciază că argumentele apelantului privind încălcarea contradictorialității, egalității armelor și dreptului la apărare, nu demonstrează existența unei încălcări procedurale de natură să justifice casarea încheierii contestate, în lipsa stabilirii unei influențe efective asupra soluției adoptate.

138. În rest, instanța de apel reține că argumentele invocate de către partea apelantă sunt formale și neîntemeiate, reducându-se doar la reiterarea circumstanțelor de fapt și de drept declarate și invocate în apărarea sa, fără a da apreciere probelor pertinente și concludente și normelor de drept care au stat la baza concluziilor primei instanțe, fiind reținute critici subiective față de concluziile instanței de fond, din care considerente urmează a fi respinse, cu menținerea hotărârii judecătorești.

139. La fel, este întemeiat a reține că, săvîrşirea altor încălcări decît cele consemnate la art. 388 alin. (1) Cod de procedură civilă al RM, constituie temeiul casării hotărîrii numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluţionarea eronată a cauzei, circumstanțe de fapt și drept care nu au fost constatate în proces, respectiv nu există temei de casare a hotărârii judecătorești în conformitate cu art. 388 alin. (2) Cod de procedură civilă al RM. Prin urmare, în conformitate cu art. 386 – 388 Cod de procedură civilă al RM și ținând cont de faptul că o hotărîre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale, Colegiul civil conchide că nu există temei de casare sau modificare a hotărârii judecătorești.

140. **În concluzie,** având în vedere circumstanțele de fapt constatate și normele de drept aplicabile, deoarece circumstanțele importante pentru examinarea cauzei au fost constatate şi elucidate pe deplin de prima instanță, concluziile primei instanțe nefiind în contradicție cu circumstanțele de fapt constatate, la emiterea hotărârii judecătorești prima instanță a aplicat corect normele de drept material și procedural, iar apelul declarat este neîntemeiat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia să respingă apelul și recursul declarate de către Punga Eugeniu și să mențină hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 1 aprilie 2025 și încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026.

141. **Compensarea cheltuielilor de judecată în apel:** În conformitate cu prevederile art. 94 Cod de procedură civilă al RM, ținând cont de faptul că instanța de apel respinge apelul declarat, iar partea intimată nu a înaintat cereri proprii privind compensarea cheltuielilor de

judecată, Colegiul civil constată că, la adoptarea deciziei în apel, nu există temei de compensare a cheltuielilor de judecată în instanța de apel.

142. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. art. 389 – 390 Cod de procedură civilă al RM, art. 423 – 427 Cod de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, –

D e c i d e :

Se respinge apelul declarat de Punga Eugeniu împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 1 aprilie 2025.

Se respinge recursul declarat de Punga Eugeniu împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 1 aprilie 2025 și încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 24 aprilie 2026, pronunțate în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Punga Iana împotriva lui Punga Eugeniu, cu atragerea autorității tutelare Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Botanica, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, precum și la acțiunea reconvențională intentată de Punga Eugeniu împotriva Ianei Punga cu atragerea autorității tutelare Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Ciocana, privind stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere, încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă din momentul pronunţării, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, iar recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere şi nu poate fi restabilit.

Preşedintele şedinţei, judecătorul – Ana Panov

Judecătorii – Svetlana Vîșcu

Elena Bolocan

Actul judecătoresc este public și poate fi accesat pe pagina
web a instanței www.cac.instante.justice.md.